

uniforme iz Angole, *chetenga*, kos blaga iz Malavija, ki je med drugim lahko tudi pripomoček, ki ga učenci v šoli uporabljajo za sedenje, ter dva zvezka in tablica iz Gane. Razstavo spremlja tudi krajši video, sestavljen iz različnih videoposnetkov iz vseh treh držav, s katerim avtorji prikazujejo nekatere zanimive pa tudi smešne utrinke.

Avtorji so pripravili tudi razstavni katalog *Šola – ključ za razvoj: Šolarji Angole, Malavija in Gane*. Ker so na razstavi predstavljene predvsem fotografije s kratkimi besedili, je za njeno razumevanje bistvena vsebina kataloga. Avtorji so v njem predstavili šolstvo in šolske razmere v posameznih državah tako, kot si sledijo na razstavi – najprej je predstavljeno šolstvo v Angoli, nato v Malaviju in Gani. Vsak avtor je najprej predstavil državo, ki jo je obiskal, in orisal zgodovinski in sodobni kontekst, ki pomaga pri razumevanju izobraževalnega sistema vsake posamezne države. V nadaljevanju je opisal svojo izkušnjo prostovoljnega

dela, ki pravzaprav največ pove o šolskem sistemu in življenju otrok v lokalnem okolju ter poudari avtorjevo doživljanje. Vsak je predstavil tudi štiri teme, ki so na razstavi podrobneje predstavljene, to so šolski prostor, šolski pripomočki in uniforme ter prosti čas, kar je dobrodošlo branje ob ogledu razstave.

Za razvoj in napredek vsake države je izobrazba bistvenega pomena. To je še pomembnejše za države v razvoju, med katere spadajo tudi tri predstavljene države. V zahodnem svetu je šolanje vsaj na osnovnošolski ravni nekaj samoumevnega in je dostopno vsem otrokom, za predstavljene države pa to ne drži. Za številne otroke v Angoli, Malaviju in Gani je obiskovanje šole privilegij. Pri tem je seveda bistveno poudariti, da je za afriške otroke izobrazba edina možnost za izhod iz revščine in za lepše življenje, zato je njihovo realnost pomembno spoznati in tako morda nanovo ovrednotiti svoje možnosti in priložnosti.

»MUZEJ SOLINARSTVA – OD IDEJE DO REALIZACIJE«

Dokumenarna razstava, Ljubljana, 18.–29. marec 2011

Prvo preddverje Cankarjevega doma v Ljubljani je med 18. in 29. marcem 2011 gostilo dokumentarno razstavo z naslovom »Muzej solinarstva – od ideje do realizacije«. Avtorji razstave Flavio Bonin, Eda Benčič Mohar, Uroš Hribar in Martina Gamboz so z njo obeležili dvajsetletnico delovanja Muzeja solinarstva na opuščnem južnem območju Sečoveljskih solin, imenovanem Fontaniggie. 23 razstavnih panojev, na katerih so bila zgoščeno prikazana desetletja prizadevanj za ohranjanje kulturne dediščine starih piranskih solin, je zaokrožilo osem umetniških fotografij fotografa Andreja Blatnika.

Začetna ideja o muzeju solinarstva na slovenski obali sega v 60. leta dvajsetega stoletja. Prvi snovalec muzeja je bil dr. Miroslav Pahor, takratni ravnatelj Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran. Njegova vizija je bila povezava muzeja z lokalnim turističnim gospodarstvom z namenom doseganja večje doživljajske vrednosti za turiste.

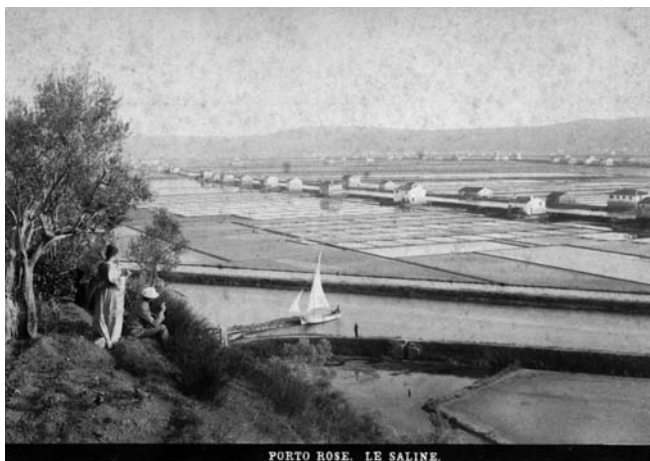
Miroslav Pahor, Tatjana Poberaj, Mihael Huszar in Josip Rošival so dokumentirali stare piranske soline Fazan in Fontaniggie še v času njihove aktivnosti. Leta 1963 sta Pahor in Poberajeva objavila knjigo z naslovom *Stare piranske soline*, v kateri opisujeta soline v zadnjih letih pred opustitvijo. Zbrano gradivo je bilo podlaga za Zbirko solinarstva, ki je bila v matični hiši Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran na ogled do odprtja Muzeja solinarstva v Sečoveljskih solinah.

Leta 1972 je dr. Pahor v okviru projekta Gornji Jadran predvidel tudi solinarski skansen, kar pa se ni uresničilo. Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran in takratni Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran sta se po pregledu opuščeni solin na južnem delu Sečoveljskih solin, imenovanih Fontaniggie, v letih 1984 in 1985 po posvetovanju s solinarji odločila

za umestitev muzeja solinarstva ob kanalu Giassi. Rezultati inventarizacije kulturne dediščine Sečoveljskih solin so bili leta 1987 predstavljeni na interdisciplinarni razstavi z naslovom »Sečoveljske soline včeraj, danes, jutri« avtorjev Zore Žagar, Ilonke Hajnal in Damijane Ota.

Leta 1990 so bili z Odlokom o razglasitvi Krajinskega parka Sečoveljske soline s strani Občine Piran vzpostavljeni varstveni režimi in razvojne usmeritve, ki vključujejo tudi solinarski muzej. Leta 1991, dve desetletji in pol po opustitvi solin na območju Fontaniggie leta 1967, je bil na območju Cavane 131 ob kanalu Giassi odprt Muzej solinarstva, ki sodi v sklop Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran. Uspešna obnova dveh solinarskih hiš s pripadajočima solnima poljema je leta 1994 botvovala njegovim uvrstitvi v ožji krog nominirancev za Evropski muzej leta. Od leta 1999 v Muzeju solinarstva potekajo vsakoletni mednarodni prostovoljni delovni tabori, katerih pobudnika sta bila geografa Uroš Košir in Primož Pipan. Njihov soorganizator je Zavod za mednarodno prostovoljno delo Voluntariat – SCI Slovenia; slovenska podružnica mednarodne organizacije za prostovoljno delo Service Civil International. Prostovoljci na dveh aktivnih muzejskih solnih poljih pobirajo sol in jo s samokolnicami vozijo v skladišče soli. Poleg tega obnavljajo še manjše solinarske nasipe in kanale ter prek medijev ozaveščajo javnost o pomenu Sečoveljskih solin. Leta 2003 je bila obnovljena tretja solinarska hiša, v kateri je razširjena muzejska zbirka. Muzejska zbirka Muzeja solinarstva Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran je 9. 7. 2004 prejela medaljo Evropske unije – EUROPA NOSTRA za prizadevanja pri ohranjanju kulturne dediščine v kategoriji kulturna pokrajina za leto 2003. V uradni obrazložitvi nagrade piše, da si je muzej nagrado prislužil za vzorno revita-

* Asist. dr. Primož Pipan, univ. dipl. geogr., raziskovalec na Geografskem inštitutu Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. 1000 Ljubljana, Novi trg 2. E-naslov: primoz.pipan@zrc-sazu.si; primoz.pipan@gmail.com

V preteklosti so bile Sečoveljske soline pravo solinarsko naselje, v katerega se je vsako poletje preselil dobršen del Pirančanov.
Foto: Arhiv Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran

Mednarodni delovni tabori so s svojo medijsko odmevnostjo pomembno prispevali k popularizaciji Muzeja solinarstva v širši javnosti.
Foto: Helmuth Holzmann, Sečovelje, 2005

lizacijo kulturne pokrajine, vključno z obnovitvijo solnih polj, z namenom pridobivanja soli po tradicionalni metodi v skladu in sozvočju z naravnim okoljem. K pridobitvi nagrade so pomembno pripomogli tudi mednarodni prostovoljni delovni tabori.

Vlada Republike Slovenije je 5. 4. 2001 na pobudo kulturnega ministrstva in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Piran sprejela Uredbo o Krajinskem parku Sečoveljske soline in Odlok o razglasitvi Muzeja solinarstva za kulturni spomenik državnega pomena. Raven zaščite Sečoveljskih solin in Muzeja solinarstva se je tako z občinske dvignila na državno. Namesto, da bi se varovanje kulturne dediščine Sečoveljskih solin izboljšalo, se je zgodilo ravno nasprotno. Muzej solinarstva je postal žrtev interesov naravovarstvenikov. Vzrok za to je neurejena zakonodaja, ki je posledica neuskajenosti med Ministrstvom za okolje in prostor in Ministrstvom za kulturo. Kulturna dediščina Sečoveljskih solin se varuje z občinskim Odlokom o razglasitvi Krajinskega parka Sečoveljske soline iz leta 1990, ki kulturno dediščino in naravne vrednote tega prostora obravnava enakovredno. Sečoveljske soline opredeljuje kot tehnični, krajinski, zgodovinski in etnološki spomenik. Uredba o razglasitvi Krajinskega parka Sečoveljske soline je nadomestila občinski odlok v delu, ki se nanaša na varovanje naravnih vrednot. Slednje postavlja kulturno dediščino v neenakopraven položaj nasproti naravnim vrednotam in krči možnosti njenega varovanja. Skladno s tem se obnaša tudi upravljavec Krajinskega parka Sečoveljske soline, ki v skrbi za naravo ne priznava vrednosti kulturne dediščine in jo celo obravnava kot motečo v prostoru.

Muzejska zbirka Muzej solinarstva je med letoma 1991 in 2005 beležila neprekinjeno rast števila obiskovalcev. Ker je podjetje Soline d. o. o. v letih 2006 in 2007 zaostri režim vstopanja v Krajinski park Sečoveljske soline, se je število obiskovalcev Muzeja solinarstva prepolovilo. Z enoletnimi sporazumi med Pomorskim muzejem »Sergej Mašera« Piran in podjetjem Soline d. o. o. v letih 2008 in 2009 se je dostopnost Muzeja solinarstva izboljšala, kar se je odražalo v ponovnem porastu števila obiskovalcev. V zadnjih letih je ponovno prisoten trend zaostrovanja režima obiskovanja Krajinskega parka Sečoveljske soline na območju Fontaniggie, posledično s tem pa tudi upad obiska Muzeja solinarstva.

Trenutni razkorak v pogledih med varovanjem naravnih vrednot in kulturne dediščine v Sečoveljskih solinah vsekakor ni v prid Muzeju solinarstva. Morske soline so značilna kulturna pokrajina, ki je v določenem času nastala kot rezultat človekovega delovanja v prostoru. Poslanstvo muzejske zbirke Muzej solinarstva je ohranjanje spomina na preteklo sožitje med naravo in človekom na primeru Sečoveljskih solin za prihodnje rodove. Prvi pogoj za uspešno delovanje muzejske zbirke je doslednejše upoštevanje predlogov za upravljanje Muzeja solinarstva s strani Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran in Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Piran.